

INGURUMEN IRIZPIDEAK EROSKETEETAN TXERTATZEKO LABURPEN-FITXA:

EHUN-GAIAK; OSAGARRIAK

Argitalpen-data: 2013

EROSKETA ETA KONTRATAZIO PUBLIKO BERDEAREN ESKULIBURUA

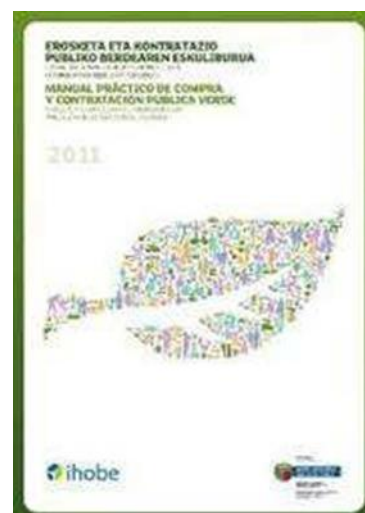
Landutako dokumentua, ingurumen irizpideak erakunde pribatu eta publikoen erosketa eta kontratazioetan txertatzeko erraztasuna eta zabalkuntza sustatzen duten dokumentu bilduma baten barne hartzen da.

Eskuliburu honen bidez, argibide argiak eta praktikoak eman nahi dira, erosketa eta kontratazio publiko berdearekin lotutako helburu guztiak ahalik eta modu errazenean eta pausoz pauso landu ahal izateko. Horrez gain, etiketa nagusiak berrikusten dira, ingurumenean eragin txikiagoa duten produktu edo zerbitzuak identifikatzen dituztenak. Azkenik, erosketa eta kontratazio prozesuko une bakoitzerako jarraibideak ezartzen dira, prozesua modu arrakastatsuan bukatu dadin.

EROSKETA ETA KONTRATAZIO PUBLIKO BERDEAREN ESKULIBURUA Eusko Jaurlaritzak, Ihobe Ingurumen Kudeaketarako Sozietate Publikoaren bitartez, burututako laguntza-tresna garrantzitsuena da.

Eskuliburu honek, administrazio publikoko zail guztietan erosketa eta kontratazio publiko berdea zabaltzeko beharrezkoa den informazioa eskaintzen du.

Argitalpenaren testu osoa eskuragarri dago www.ihobe.eus webgunean.

GURE ERABAKIA:

EKITALDIETARAKO OSAGARRIAK NAHIZ EHUN-GAIAK INGURUMEN-IRIZPIDEAK ERABILIZ EROSTEA EDO KONTRATATZEA

Ekitaldi ugarian (formalak nahiz jai-girokoak), sustapen-produktuak banatzen dira langile edo parte-hartzaileen artean (elastikoak, motxilak, poltsak, diru-zorroak eta abar).

Ekitaldietarako berriazko osagarriak¹, erostean eta kontratatzean ingurumen-irizpideak nola txertatu azaltzen da fitxa honetan; helburua da horien ekoizpenak dituen inpaktu negatiboak murriztea eta pertsonen ingurumen- eta gizarte-sentsibilizazioa areagotzea.

¹ OHARRA: se pueden consultar los criterios de compra y contratación verde relativos a otras categorías de productos textiles (como son: ropa de trabajo, ropa de interior y calzado de trabajo) en sus correspondientes fichas resumen.

ZER JAKIN BEHAR DUGUN

Inguruneari errespetua dioten ehun-osagarriak erosi edo kontratatuz, ahalik eta gehien murrizten dira horien fabrikazioak eta erabilpenak eragiten dituen ingurumen-inpaktu negatiboak. Horretarako, hona hemen ideia aipagarri batzuk:

Zenbait kontzeptu nagusi

Zer estrategia erabili behar da ehun-osagarriak erostean, erabiltzean eta botatzean ingurumen-eragina murrizteko?

1. Osagarrien balio-bizitza ahalik eta gehien luzatzea, erosteko beharra murrizteko (hainbat ediziotarako diseinatzen badira).
2. Benetako beharrak baloratu eta planifikatzea, eskaera handiegirik ez egiteko eta erosketak urduteak saihesteko.
3. Produktuen ekoizpen-fase bakoitzari lotutako ingurumen-inpaktua murriztea (zuntzen jatorritik hasi eta prozesuan erabilitako substantzia kimikoetaraino edo hondakinetaraino).
4. Ekoizpen-fase osoan eta hornitzaile-katean laneko funtsezko printzipioak (Lanaren Nazioarteko Erakundeak —LANE— aitortutakoak) gutxienez errespetatzeko exijitza hornitzaileei, horien herrialdea edozein delarik ere.
5. Erabili gabeko produktuen kudeaketa egokia bermatzea, horiek berrerabiliz edo, erabili ezin badira, horien gaikako bilketa egin eta birziklatuz.

Kontuan hartu beharreko ingurumen- eta teknika-alderdiak. Honako alderdi hauei erreparatu behar diegu:

- Produktuen diseinua, iraupena eta kontserbazioa, horien balio-bizitza luzatzeko.
- Zuntzen fabrikazio-prozesuak (bai zuntz naturalenak —lihoa, kotoia...—, bai sintetikoak).
- Produktuen ekoizpenean, ingurumenarentzat eta gizakiarentzat arriskutsuak eta/edo toxikoak diren substantziak erabiltzea (tintak erabiltzea eta ehunak zuritzea).
- Energia eta ur gehiegi kontsumitzea, eta horren ondorioz, poluzio-karga handia duten emisioak eta hondakin-urak sortzea lantegietan.
- Enpresa deslokalizatu batzuen lan-baldintzek eragiten dituzten ondorio sozialak.

Zenbait kontzeptu nagusi

Ingurumen-ziurtagiriak: zer ziurtagiri daude eta zer bermatzen dute?

Barnealdeko arroparekin lotutako inaktuak murrizteko erarik rrazena produktu ekoetiketatuak erostea da. Ziurtagiri nagusiak hauek dira:

- Laneko arroparako ekoetiketa ofizialak:

	OEKO-TEX ²	Europako Etiketa Ekologikoa	Beltxarga Zuria
Laneko arropa	●	●	●

- Landare-zuntzetarako ekoetiketa ofizialak. Hauek dira, zuntzen jatorriari dagokionez, horietako bakoitzaren ziurtagiri nagusiak eta gutxieneko zehaztapenak:

Ekoetiketa	Logo ofiziala	Nekazaritza ekologikoko landare-zuntza	Landare-zuntza edo birziklatutako zuntz sintetikoa ³
Europako Etiketa Ekologikoa		Ez du gutxienekorik zehazten.	Ez du gutxieneko edo gehieneko baliorik zehazten.
Beltxarga Zuria		Produktuaren landare-zuntz guztia nekazaritza ekologikoa da.	Ez du gutxieneko edo gehieneko baliorik zehazten.
GOTS (Global Organic Textile Standard)	Organic	Produktuaren zuntz guztien % 95 baino gehiago nekazaritza ekologikoa da.	% 5eraino
	Made with X% organic materials	Produktuaren zuntz guztien % 70 baino gehiago nekazaritza ekologikoa da.	% 10eraino; galtzerdi, elastiko eta kirol-jantzietan, % 25rainokoa izan daiteke.

² Ehungintzaren ekologia testatzeko eta ikertzeko nazioarteko elkartearena.

³ Ehungintza-industriako ebakinetatik, jantzigintzatik edo kontsumitu ondoko hondakinetatik datorren zuntza.

Zenbait kontzeptu nagusi

ORGANIC EXCHANGE	Made with [100%] organically grown cotton		Produktuaren kotoizko ehuna nekazaritza ekologikokoa da % 100ean ⁴	% 0 kotoizko ehunean
	Made with X% organically grown cotton		Kotoizko ehunaren % 5, gutxienez, nekazaritza ekologikokoa da ⁵	Ez du gutxieneko edo gehieneko baliorik zehazten.

- Produktuetarako beste zenbait ingurumen-ziurtagiri:

MADE IN GREEN	GOTS

- Produktuetarako ziurtagiri sozialak:

FLO ⁶	IFAT	MADE IN GREEN	GOTS	OEKO-TEX 100 PLUS ⁷

OHARRA: Made in Green (Espainiako AITEX institutuak sortua), GOTS eta OEKO TEX 100 ziurtagiriekin gizarte-irizpideak ere kontuak hartzen dituzte emateko orduan; beraz, produktuaren ingurumen- eta gizarte-irizpideak dira. FLO eta IFAT bidezko merkataritzako ziurtagiriak dira.

⁴ Produktua kotoiaz bakarrik egin bada, % 100 nekazaritza ekologikokoa izan behar da. Produktua zuntz edo material ezberdinez egin bada (adibidez, zapatilen kanpoaldea kotoizkoa izan daiteke, barrualdea poliuretanozkoa eta zola, berriz, gomazkoa), kotoi organikoaren % 100eko adierazlea kotoizko ehunari bakarrik ezarri behar zaio, ez produktu osoari.

⁵ Kasu honetan, nekazaritza ekologikoko kotoi-zuntzez osatuta egon behar du ehunak (= % 5), eta gainerakoa ohiko kotoiaz edo beste zuntz batzuek osatua izan daiteke (artilera, poliesterra, eta abar).

⁶ Ekitaldietarako ehun-produktuetarako edo osagarrietarako bakarrik balio du, oraingoz.

⁷ Enpresek OEKO TEX 100PLUS marka berezia lortzeko, OEKO TEX 100 arauaren arabera ziurtatuta egon behar dute haien ekoiztutako gaiak, eta ekoizpen-kate guztiak —hots, gaiaren ekoizpenari lotutako fabrika guztiak— OEKO TEX 1000 arauaren betekizunak erabat betetzen dituztela adierazten duen ziurtagiria aurkeztu behar dute.

Zenbait kontzeptu nagusi

- Enpresentzako ziurtagiri sozialak: taulan jasotzen dira ziurtagiri horietako batzuk; borondatezkoak dira, eta egiaztatzen dute enpresek badituztela tresnak ekoizpen-kate osoan LANEren funtsezko eskubideak errespetatzeko.

OEKO-TEX 1000	SA 8000	FAIR WEAR FOUNDATION

EROSKETATIK HONDAKINEN KUDEAKETARA BITARTEKO BIDEA

Ehun-osagarriak ingurumen-irizpideen arabera erosteko eta/edo kontratatzean, zenbait unetan eragin eta erabakitze ahalmena du, erosle eta kontsumitzaile garen aldetik. Zer unetan? Nola izan iraukor?

ZEIN DIRA GURE BENETAKO BEHARRAK? KONTSUMOA NOLA MURRIZTU?

1. unea. Beharrak

Jarraibide soil batzuk lagungarri izan daitezke behin-behineko ekitaldietarako ehun-osagarrien benetako beharrak zehazteko. Esate baterako:

- Ekitaldirako kalkulatu edo erregistratu den partaide-kopuruari doitzea osagarrien kantitatea.
- Hurrengo edizioetan erabiltzeko moduko diseinua egin (logotipo, data eta antzekorik gabe).

ZER ETA NOLA KONTRATATU?

2. unea. Laneko arropa erosi edo kontratatu

Behar zehatza jakin ondoren, produktuak erosteko unea dugu. Urrats honetan, ingurumen-irizpide hauek txerta ditzakegu ⁸:

Produktuaren ezaugarri eta propietateei dagozkien ingurumen-irizpideak:

- Oinarrizko mailan, nekazaritza ekologikoko zuntz naturalak eta/edo zuntz birziklatuak dituzten produktuen portzentajea balioetsiko da. Maila aurreratuan edo bikaintasun-mailan, gutxienez % 90 izango da zuntz horien portzentajea.
- Balioetsi egingo da produktuek substantzia kimikoei buruzko irizpideak betetzea fabrikazioan eta behin betiko produktuan, estandar hauen arabera: OEKO TEX, Europako Etiketa Ekologikoa, Beltxarga Zuria, Made in Green edo antzekoak. Bikaintasun-mailan derrigorrezkoa da irizpide horiek betetzea.
- Beste aukera bat da, gero eta zabalduago dagoena, ehun-osagarri guztiek bidezko merkataritzakoak izatea eskatzea (FLO edo IFAT etiketarekin)

Bilgarriei buruzko ingurumen-irizpideak:

Ehun-osagarriak banatzeko zer bilgarri-mota erabiltzen duten azaldu behar dute enpresa hornitzaileek, eta ezaugarri hauek balioetsiko dira:

- Ahalik eta bilgarri gutxien erabiltzea.
- Ahalik eta material-mota gutxien erabiltzea; bat baino gehiago erabiliz gero, horiek eskuz bereizi ahal izatea, bereizketa eta birziklatzea bermatzeko.
- Plastiko halogenaturik gabeko materialekin eta material birziklatuarekin (portzentaje altua) eginak egotea (plastikoa edo kartoia) (bikaintasun-maila).
- Banakakoak ez diren bilgarriak eta garraiorako bilgarri berrerabilgarriak erabiltzea (derrigorrezkoa da bikaintasun-mailan).

Irizpide horietatik guztietatik egokienak iruditzen zaizkigunak balioetsi edo exijitu behar ditugu erostean.

Administrazio batek ezaugarri horiek dituzten produktuak prozedura ireki edo negoziatu bidez kontratatu nahi baditu, Ihobek argitaratutako Kontrataziorako eta erosketa publiko berderako eskuliburu praktikoan jaso dira klausula-agirian sartu beharreko irizpide zehatzak (hiru eskakizun-maila daude: oinarrizkoa, aurreratua eta bikaintasun-maila), Sektore Publikoko Kontratuen Legearen arabera.

⁸ Gehienetan, ekoetiketa ofizialak ("Zenbait kontzeptu nagusi" atalean aipatuak) dira biderik errazena gomendioak betetzen direla egiaztatzen.

AZKENEKO URRATSA: HONDAKINAK NOLA KUDEATU?

3. unea. Hondakinen kudeaketa

Lehen gomendioa, *berrerabiltzea*. Ehun-osagarriak erosiz gero, ordezkaturako osagarrien kudeaketa egin behar da (gainera, horietako askoren balio-bizitza ez da amaitu). Beraz, lehen araua da horien berrerabilpena sustatzea, eta, horretarako, bi alternatiba daude:

- Kudeaketa optimizatzea eta ondo dauden produktuak barruan berrerabiltzea, teknikoki horretarako aukera egonez gero.
- Irabazi-asmorik gabeko erakundeei edo gizarteratze-erakundeei uztea, haietan beharrezko tratamendua emanda berriro merkaturatzeko edo baliabide gutxiko sektore sozialei emateko.

Produktuaren balio-bizitza agortzean, tratamendu egokia ematea:

- Birziklatzea eta tratamendua baimendutako kudeatzaileek egingo dute, batik bat irabazi asmorik gabeko erakundeek edo gizarteratzeko enpresek.

INFORMAZIO GEHIAGO...

Lotura interesgarriak

- www.ihobe.eus webgunean egin dezakezu kontsulta, non erabilgarri baitituzu **Erosketa eta Kontratazio Publiko Berdearen Eskuliburua** (ekipo informatikoei buruzkoa da atal berezi bat) eta **Produktuaren Ingurumen Etiketen Eskuliburua**.
- Halaber, irizpide horiek betetzen dituzten produktuei eta hornitzaileei buruzko informazioa du lhobek, ezarritako irizpideak betetzen dituzten produktu eta hornitzaile berri guztiei irekita dagoena.
- Bestalde, zuzeneko kontsultaren bat egin nahi izanez gero, lhobe Line telefonora deitu dezakezu: 900 150 864.